

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

לפני כב' השופטת אביגיל זכריה

התובע: שימי אמויל
ע"י ב"כ עו"ד דמרי

נגד

הנתבעת: לימור לנמן
ע"י ב"כ עו"ד שר

פסק-דין

מבוא

בפניי תביעה כספית בעילה של לשון הרע שהגיש התובע, גנן במקצועו, נגד הנתבעת, שהינה לקוחה לשעבר, על סך של 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק.

הפרסום הנטען היה במסגרת קבוצה ברשת החברתית בה היו חברים בעלי עניין בתחום הגינון והתייחסה לפוסט שרשמה הנתבעת ביחס לתובע בתגובה לפנייה בעניין קבלת המלצות.

התובע הינו בעל עסק של גינון.

הנתבעת הינה לקוחה לשעבר אשר שכרה את שירותיו של התובע במהלך שנת 2015 לביצוע עבודות גינון בביתה.

הפרסום נשוא התביעה

הפרסום נשוא התביעה נעשה ביום 11.12.16 באתר הרשת החברתית "פייסבוק" (להלן - האתר) בקבוצה שנקראת "גינן" (להלן - הקבוצה).

הפרסום נכלל בתגובה לפוסט (רשומה) שפרסמה אחת המשתתפות בקבוצה בו התבקשו משתתפי הקבוצה להמליץ על גנן. לשון הפוסט בו התבקשה המלצה על גנן הייתה כדלקמן: "הי חברים. מחפשת גנן באזורינו (בין עכו לנהריה) לתחזוקה שוטפת. לא משהו נורא יקר אם אפשר..." (להלן - הפוסט).

בתגובה לכך נרשמו מספר המלצות, לרבות על התובע.

במסגרת התגובה לאותו פוסט וביחס להמלצות שנרשמו על התובע, רשמה הנתבעת את הדברים הבאים:

"מעניין כמה מהממליצים על שימי (דהיינו התובע, א.ז.) אכן עבדו איתו הלכה למעשה. אותי שימי עקץ. לא ישר ולא ישר דרך, לא אמין ולא מעולה, לא קפדן

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

חוסר הגינות ויושר. מניסיון אישי ללא ממליצה!! וראוי שהממליצים ימליצו מתוך ניסיון אישי".

הנתבעת גם הגיבה על האמור בחלק מהתגובות של חברי הקבוצה שהמליצו על התובע בתשובה לאותו פוסט באופן הבא:

"מוזר לקרוא המלצה חמה כזו..."
"זה נהדר ומחמם את הלב התגייסות החברים/מכרים וקולגות. ה"קליקה" עובדת יופי".
"אתה ממליץ מניסיון או משמועות?"

הנתבעת הזמינה את מי שפרסמה את הפוסט המקורי לשוחח איתה באופן פרטי כדי לקבל פרטים נוספים:

" עדי יכולה לפנות אלי בפרטי ולקבל את הפרטים ולהחליט בעצמה. העובדה שאדם מתנהג יפה וטוב ל- 10 אנשים ונופל אצל אחד לא ממעיטה מהחווייה השלילית שלי".

פרסומים אלה הם שהיוו את התשתית להגשת התביעה על ידי התובע בעילה של לשון הרע, להלן - הפרסום נשוא התביעה.

תיאור ההליכים בתיק

מדובר בתיק המתנהל בסדר דין מהיר אשר הועבר לטיפול לאחר שכב' השופט הבכיר נאסר פסל את עצמו.

משלא הצליחו הצדדים להגיע להסכמה דיונית ו/או כל הסכמה אחרת נקבע התיק לשמיעת ראיות. מטעם הצדדים העידו בעלי הדין עצמם ולא העידו עדים נוספים. לאחר שמיעת הראיות הוגשו סיכומים בכתב והתיק בשל למתן פסק דין.

תמצית ההכרעה

לאחר עיון בכתבי הטענות שהוגשו על נספחיהם, בכתבי הסיכומים, שמיעת עדות הצדדים ובשים לב למכלול הנסיבות העובדתיות והמשפטיות בתיק זה - דין התביעה להידחות. להלן הנימוקים.

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

תמצית טענות הצדדים

התובע טוען כי הפרסום נשוא התביעה מהווה לשון הרע כמשמעות מונח זה בחוק. לטענתו יש בפרסום כדי להציגו באור שלילי ולהעלות לגביו חשדות להתנהלות לא ראויה. נטען כי הפרסום נעשה מתוך כוונה וזדון לפגוע בתובע, בתדמיתו החיובית ובעיסוקו כגנן, בשים לב לכך שהוא מקבל הזמנות עבודה בין היתר בזכות ההמלצות החיוביות המתפרסמות עליו באתר. עוד נטען כי בעקבות הפרסום נפגעה פרנסתו ונגרמו לו נזקים כלכליים משמעותיים. לטענת התובע במעשיה המתוארים לעיל הנתבעת התרשלה ופגעה בפרטיותו, ואף ביצעה עוולה של שקר מפגיע לפי סעיף 58 לפקודת הנזיקין.

בסיכומיו טוען התובע כי משלא הוכחו טענותיה של הנתבעת ולא נתמכו בראיות כלשהן, אין תחולה במקרה זה לאף אחת מההגנות המנויות בחוק. בכתב התביעה עתר התובע לתשלום בסך של 50,000 ₪ ללא הוכחת נזק ובהוצאות משפט. בהמשך ההליך מיקד עיקר טענותיו בעילה לפי חוק לשון הרע. בסיכומיו הוסיף סעד של חיוב הנתבעת בפרסום התנצלות מתאימה - סעד שכאמור לא נזכר בכתב התביעה.

הנתבעת טוענת להגנות שונות הקבועות בחוק ובכלל זה בסעיפים 14 ו- 15 לחוק. הנתבעת טוענת עוד כי תגובתה לפוסט בדף הפייסבוק בקבוצה האמורה מתארת עובדות כהווייתן, חוסה תחת חופש הביטוי ואינה בגדר לשון הרע. עוד נטען כי לא הייתה לנתבעת כל כוונה לפגוע או להזיק לתובע, וכי הפרסום נעשה בתום לב. עוד נטען כי תגובותיה הן בגדר "זוטי דברים" והן מהוות הבעת דעה לגיטימית בפורום לחובבי גינון בדבר טיב עבודתו של התובע בביצוע עבודות גינון. נטען כי התובע ביצע את העבודות עבודה באופן לא מקצועי ולא ראוי והייתה זו חובתה הציבורית והמוסרית של הנתבעת לתת פרסום לדברים. לעמדת הנתבעת כי מדובר בביקורת צרכנית ספונטנית שנכתבה בתום לב כתגובה לפוסט ולא בפוסט יזום על ידה. לנתבעת, כך נטען, כי לא הייתה כל כוונה לפגוע בתובע והיא רק תיארה את חווייתה האישית אודות התנהלות התובע ועבודתו באופן החוסה תת הבעת דעה ואינו עולה כדי לשון הרע. משכך עותרת הנתבעת לדחות את התביעה ולחייב התובע בהוצאות.

העדויות מטעם בעלי הדין

הגם שההכרעה בתיק מסוג זה הינה משפטית בעיקרה, הרי שיש מקום לייחד מספר מילים לעדויותיהם של בעלי הדין שהיו העדים היחידים בהליך.

בית משפט השלום בעכו

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

18 נובמבר 2019

לעניין עדות התובע : לאחר שמיעת עדותו אקבע כי התקשיתי לתת בה אמון.

עדותו של התובע ניתנה באופן תוקפני ומתגונן כאחד. היה ניכר היטב כי ביחס לנושאים אודותיהם היה מוכן לשאלות הוא דקלם את התשובות באופן טכני, ואילו ביחס לנושאים אחרים – לרבות ביחס להצעות אישיות שכביכול הציג לנתבעת במהלך ביצוע העבודה אצלה - הפך להיות עצבני מאוד ולחץ בעת מתן התשובות. בחקירתו הנגדית לא זכר את רוב הדברים אודותיהם נשאל, התחמק לעיתים קרובות ממתן תשובות ונמנע פעם אחר פעם מלהשיב על שאלות שנשאל באופן ענייני. למותר לציין כי בית המשפט, כגורם מקצועי, יודע להבחין בין עצם אי הנוחות הנגרמת לעד מעצם מתן העדות או מהתרגשות ובין עצבנות ותוקפנות במתן העדות החורגות מכך כפי שהיה במקרה זה.

עוד התרשמתי משמיעת עדותו של התובע כי הוא זכר בבהירות נושאים שהיו נוחים לעמדתו ולא זכר בצורה מגמתית נושאים שלא היו נוחים לו לעמדתו (לעניין זה ראה למשל: בסע' 30-36 ובסע' 1-3, בעמ' 4-5 לפרוט'; בסע' 19-26, בעמ' 5 לפרוט'; בסע' 10-13 ובסע' 26-31, בעמ' 7 לפרוט'; בסע' 9-18, בעמ' 8 לפרוט'). יצוין עוד כי נתונים שונים שהוצגו על ידי העד כמעין "עובדות" לא נתמכו בראיות שהוצגו מטעמו (ראה למשל: בסע' 2-6 ובסע' 9-15, בעמ' 4 לפרוט'; בסע' 16-28, בעמ' 7 לפרוט'; בסע' 8-11, בעמ' 10 לפרוט'; בסע' 16-23, בעמ' 11 לפרוט').

לעניין עדות הנתבעת -

לאחר שמיעת עדותה של הנתבעת אציין כי מצאתי לתת בעיקריה אמון.

הנתבעת העידה בשטף ובבהירות, לא התחמקה משנרשם על ידה בפוסט והסבירה באופן מפורט ודווקני את מלוא "חוות השירות" שקיבלה מהתובע ואת תחושותיה בקשר לכך שמצאו ביטוי בפוסט בו התבקשה המלצה על גנן.

בחקירתה הסבירה הנתבעת ביחס לפרסום נשוא ההליך כי התכוונה בעיקר לפן הכספי של עבודתו של התובע, לכך שהתובע רכש מוצרים ו/או סחורה לביצוע העבודות מעבר לנדרש ולמוסכם (סע' 14-30, בעמ' 16 לפרוט') ולא סיפק לה את כל המוצרים ששילמה עבורם (סע' 22-29, בעמ' 17 לפרוט').

הנתבעת הסבירה עוד כי במסגרת הפוסט תיארה את רגשותיה ואת החוויה האישית שלה בקשר להתנהלות התובע וזאת באופן נינוח ומתון ללא התלהמות או רגשנות (בסע' 33-36, בעמ' 19 לפרוט'; בסע' 1-11, בעמ' 20 לפרוט'; בסע' 5-6, בעמ' 21 לפרוט').

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

לשון הרע- המסגרת הנורמטיבית

חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965 יוצר איזון סטטוטורי בין הזכות לשמו הטוב של האדם לבין חופש הביטוי והדברים נקבעו בפסיקה פעמים רבות. בית המשפט המחוזי בחיפה בע"א (חי') 62261-01-17 ישראל בן עזרא נ' עיריית עכו (פורסם בנבו, ביום 3.7.17) קבע כי:

"חוק איסור לשון הרע יוצר איזון עדין בין זכויות ואינטרסים כבדי משקל העלולים להיות לעתים מנוגדים: הזכות לשם טוב מן הצד האחד והזכות לחופש הביטוי מן הצד האחר (ראו לדוגמא: ע"א 751/10 פלוני נ' דייין-אורבך (8.2.2012); ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (14.8.2008)). בית המשפט קבע לא אחת כי הן הזכות לחופש הביטוי והן הזכות לשם טוב נגזרות- בשיטתנו- מן ההגנה על אותה זכות יסוד, היא כבוד האדם (ראו: רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר (12.11.2006); ע"א 6871/99 רינת נ' רום, פ"ד נו(4), 72, 91). נאמר כי הזכות לשם טוב נועדה להגן על ההערכה העצמית ועל כבודו של אדם, ומבוססת על הצורך האנושי בהערכה פנימית, בגאווה אישית ובהכרה חברתית (ע"א 10281/03 קורן נ' ארגוב (12.12.2006)). בע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3), 840 ציין בית המשפט (בעמ' 856) כי "כבוד האדם ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, והם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר". מצדו השני של המתרגם ניצבת הזכות לחופש הביטוי שאין צורך להכביר מלים לגבי מעמדה וחשיבותה בשיטתנו המשפטית. נאמר לגביה כי היא חיונית להבטחת תקינותו של ההליך הדמוקרטי, הבנוי על הבעת הרצון והדעה החופשית של כל אדם. עוד נקבע כי חופש הביטוי "מהווה יסוד רעיוני ומעשי לשלטון הנבחר בבחירות חופשיות, בהליך שעיקרו חופש הדעה והבחירה" (ע"א 89/04 הנ"ל). כאמור, לעתים נמצאות הזכות לחופש הביטוי והזכות לשם טוב במתח וכל אחת מהן מושכת לכיוון שונה. החוק מאזן בין הזכויות המתנגשות בין היתר על ידי הקביעה כי במקרים מסוימים תצדיק הזכות לחופש הביטוי את הפגיעה בשמו הטוב של אדם".

הוראותיו של החוק מבטאות את נקודת האיזון בין שתי הזכויות, של חופש הביטוי ושל הזכות לשם טוב, כאשר זכויות אלה מתנגשות ביניהן. עוולה של לשון הרע מתגבשת בהתקיים שני יסודות עובדתיים מצטברים: יסוד "הפרסום" ויסוד "לשון הרע".

סעיף 1 לחוק מגדיר מה אותה "לשון הרע" שפרסומה עלול:

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבזו או ללעג מצידם.
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו.
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלו, ידו או במקצועו ...".

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

סעיף 2 לחוק מגדיר מהו אותו "פרסום" המהווה חלק מיסודות העילה. בענייננו דומה כי אין מחלוקת כי פרסום תגובה לפוסט שנכתב באתר ממלא אחר ההגדרה של פרסום. אין חולק כי האינטרנט בכלל, והרשתות החברתיות בפרט, מהווים פלטפורמה מרכזית לפרסום ולהבעות דעות. כך שהפרסומים שם מהווים פרסום המיועד לאחר "שאינו הנפגע", כפי הוראתו של סעיף זה, ועל כן הדיון ברכיב זה הופך כמעט תיאורטי. ואולם ברי כי לא כל הבעת דעה, לרבות דעה שלילית על מוצר או בעל מקצוע כזה או אחר, גם בפורומים רחבים מסוג זה, תעלה כדי לשון הרע שמשמעה בדין.

על מנת לבחון האם פרסום כלשהוא עונה על הגדרת "לשון הרע" נדרש בית המשפט למבחן בן ארבעה שלבים:

- בחינת התיבה/הביטוי המהווים לשון הרע על פי הטענה על פי אמות מידה אובייקטיביות של האדם הסביר בנסיבות העניין ועל פי לשון הפרסום;
 - האם ניתן לקבוע שמדובר בביטוי שהחוק התכוון להטיל חבות בגינו מתוך ראיית תכלית החוק והאיזונים בינו ובין אינטרסים אחרים;
 - בהנחה ששני התנאים הראשונים מתקיימים הרי שבשלב השלישי ייבחן קיומן של ההגנות הקבועות בחוק;
 - סוגיית הפיצויים/הנזק.
- (ר' לעניין זה ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, בעמ' 568).

במסגרת השלב הראשון ביחס לפרשנות הפרסום, החילה הפסיקה מבחן אובייקטיבי וקבעה כי:

"אין חשיבות לשאלה מה הייתה כוונתו של המפרסם מחד גיסא, ואין חשיבות לשאלה כיצד הבין את הדברים בפועל מי שקרא את הדברים מאידך גיסא. המבחן הקובע הוא, מהי, לדעת השופט היושב בדין, המשמעות, שקורא סביר היה מייחס למלים".

(ר' ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג(2) 333, בעמ' 337; ע"א 7380/06 דרור חוטר-ישי נ' מרדכי גילת, פסקה 49 (פורסם 2.3.11).

בהקשר זה, באיזון הראוי בין חופש הביטוי לבין השם הטוב, כאשר מדובר בפרסום וירטואלי שנעשה ברחבי הרשת, הנטייה היא להעניק משקל מוגבר לחופש הביטוי וזאת בשים לב למהות הפלטפורמה החדשה במרחב הווירטואלי:

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

"האינטרנט הוא "כיכר העיר" החדשה שהכול שותפים לה. המדיום החדש – המרחב הווירטואלי – מצוי בכל ופתוח לכל. הכלים שהוא מציע, ובהם "חדרי השיח", הדואר האלקטרוני, הגלישה על גלי הרשת העולמית ובתוך הרשתות החברתיות – מאפשרים קבלת מידע והעברתו, "האזנה" לדעות של אחרים והשמעתן של דעות עצמיות. זהו אפוא אמצעי דמוקרטי מובהק המקדם גם את עקרון השוויון ומציב מחסום בפני התערבות שלטונית ובפועל רגולטיבית בחופש הביטוי. המקלדת זמינה לכל כותב, והקשה על זנבו של "העכבר" מובילה את הכתוב לקצווי הארץ. הזכות לשם טוב ולכבוד אינה מתאינת במרחב הווירטואלי ואין להסכין עם הילכדותה ברשת. יש לציין כי גם אם מתגברים על "מחסום האנונימיות" ומגיעים לשלב של הגשת תביעה נגד נתבע ידוע, שאלה היא האם ראוי להחיל את דיני לשון הרע הקיימים על פרסומים משמיצים באינטרנט. לטעמי, נדרשת הסדרה של הנושא, אך בהיעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב להחילם "בשינויים המתחייבים" מאשר להניח קיומה של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים שונים של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל, ובמסגרת תגובות אנונימיות בפרט; ריבוי התגובות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמין "נבלע בהמון"; והנגישות של הנפגע-עצמו, ושל שוחרי טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ("התרופה לדיבור הפוגע – היא דיבור נוסף" – עניין בן גביר, פס' 17 לפסק-דין). כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים".

(רע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי.טי.סי. [1995] החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג (3) 664, בסעיפים 14 ו-18).

מן הכלל אל הפרט

משעה שנקבע כי מתמלא יסוד ה"פרסום" כאמור, השאלה המצריכה הכרעה בענייננו היא האם הפרסום נשוא התביעה מהווה לשון הרע. לאחר בחינת הפרסום בהתאם להוראות החוק ולאור ההלכות המפורטות לעיל, במסגרת עריכת האיזון בין הזכויות המתנגשות של חופש הביטוי ושל זכות התובע לשם טוב, ובשים לב לחשיבותו של השיח הצרכני - לא מצאתי בדברים שהפנתה הנתבעת לתובע בפרסום נשוא התביעה משום לשון הרע במונח הקבוע בדין ובפסיקה ואסביר.

ראשית, חלק ניכר מהדברים שנרשמו על ידי הנתבעת כלל אינם יכולים להיחשב לשון הרע ולמיטב הבנתי התובע התמקד בפרסום הראשוני בו ציינה הנתבעת התרשמותה כי הוא אינו אמין, אינו

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

מקצועי וכו'. הערותיה של התובעת ביחס לממליצים האחרים ואופן גיבוש התרשמותם מהתובע בוודאי אינו יכול להוות עילה לפי חוק לשון הרע והיה מקום לאבחן בין הדברים כבר בכתב התביעה. משכך אתמקד בפרסום הראשון בו נרשם:

"מעניין כמה מהממליצים על שימי (דהיינו התובע, א.ז.) אכן עבדו איתו הלכה למעשה. אותי שימי עקץ. לא ישר ולא ישר דרך, לא אמין ולא מעולה, לא קפדן חוסר הגינות ויושר. מניסיון אישי ללא ממליצה!! וראוי שהממליצים ימליצו מתוך ניסיון אישי".

לאחר בחינת הדברים הנ"ל והגם שברי כי הדברים לא נעמו לתובע הרי שתגובותיה של התובעת כמפורט לעיל מבוססות על תיאור המקרה הפרטי שלה ומהוות הבעת דעה אישית (שלילית) המבוססת על הסקת מסקנות מהתנסותה האישית כפי שהתבקשו אותם חברי קבוצה לעשות במסגרת הפוסט.

ממקרא הפרסום בכללותו עולה שהתובעת הביעה תחושה אישית המבטאת את רגשותיה ואת ביקורתה ביחס לחוויית השירות שהיא עצמה חוותה. לא הוספו טענות עובדתיות להאדיר את תחושת התובעת ולהשחיר את פני התובע, אלא הובעה דעתה לפיה התובע אינו בעל מקצוע שבידה להמליץ על עבודתו. הפרסום עוסק בהבעת דעה של הכותבת - התובעת על בסיס ניסיונה האישי והדברים הובהרו על ידה היטב במסגרת הרשומה שהובאה לעיל.

התובעת לא התיימרה לקבוע עובדות נחרצות ביחס לכישוריו ורמת שירותו של התובע כלפי כל לקוחותיו, והיא רק ביקשה להביע את דעתה האישית בנושא ובמיוחד את תחושותיה שלה. כך שבאותו פרסום שזורים ביטויים הקשורים לעולם הרגש והדעה ולא לעולם העובדות. הרישום מתחיל בבירור בתיאור חוויית האישית והספציפית "אותי שימי עקץ" וכו'. לטעמי, ועל אף שיש להניח כי הדברים לא נעמו בעת קריאתם לתובע, הרי שמדובר בביקורת צרכנית לגיטימית המתארת את תחושתה הסובייקטיבית של התובעת-כלקוחה לגבי טיב השירות שניתן לה אישית ע"י התובע.

דברי הביקורת נוסחו באופן סביר ופורסמו במקום המיועד לכך- בקבוצה של חובבי גינון, ובתגובה לפוסט שלפיו התבקשו חברי הקבוצה להמליץ על שם גנן, כאשר התובע היה אחד מאותם גננים עליו מצאו מי מחברי הקבוצה להמליץ. לא מצאתי כי דברי הביקורת היו מוגזמים או כללו מילים קשות או גידופים. הדברים נרשמו בלשון שהיה בה כדי להגיב על לשון ההמלצות שקדמו לה והתמקדו בחוויית השירות השלילית שחוותה התובעת והתנסותה הסובייקטיבית.

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

בעת בחינת הפסיקה הרלבנטית וביטויים שנמצאו בפסיקה ככאלה העומדים ברף המהווה לשון הרע אקבע כי אין באותן התבטאויות שבפרסום כדי לעמוד ברף הנדרש לקביעת לשון הרע בשים לב ללשון החוק ומכלול נסיבות העניין.

נזכיר כי לשון הרע צריכה להיות כזו שבמבחן אובייקטיבי יהיה בה כדי: **"להשפיל את התובע בעיני הבריות, לעשותו מטרה לבוז או ללעג מצדם"** או כאלה שיש בהם כדי לעמוד ברף הפגיעה לעניין משלח ידו ועסקו של התובע כהגדרת החוק. לאחר בחינת הדברים הרי שלא מצאתי כי באותה ביקורת נחצה אותו רף נדרש או נחצו "קווים אדומים" המעבירים את הקורא הסביר מתחום הגנתו של חופש הביטוי אל מעבר לסף ההכפשה והביזוי אשר יכולים לבסס עילה של לשון הרע.

כל אדם בר דעת הקורא ביקורת מסוג זה - יעשה זאת בעיניים צרכניות. האדם הסביר, שקורא את הפרסום, למד שמדובר בדעתה והתרשמותה האישית והקונקרטית של הנתבעת בנוגע לטיב עבודתו של התובע במסגרת העבודה הספציפית שביצע עבורה והתנהלותו כלפיה. ביקורת שלילית לגבי טיב שירות או עבודה אין בה כשלעצמה כדי לגרום לאדם הסביר לחוש בוז או לעג כלפי התובע ו/או עסקו.

תימוכין לכך ניתן לראות בתגובותיהם של הגולשים לדבריה של הנתבעת לאחר קריאת הפרסום והתרשמותם מעמדתה האישית אשר אף הציגו דעה וביקורת שונה בטיבה על התובע:

- **"פעם ראשונה ששומע מילה רעה עליו מופתע"** ;
- **"לא יודעת מה קרה לך עם שימי, מנסיוני, ונסיון חבריי הקרובים, האיש גנן מצויין, אמין ישר ומקצוען. צר לי שהחווייה שלך אחרת"** ;
- **"אני לא יודע מה קרה בינך לבינו, אך מניסיון אישי שלי שימי לא מעגל פינות ואחד הגננים המוערכים שאני מכיר"** ;
- **"מנסיוני האישי, במהלך 3 שנים, התחלפו בגינתי גננים בקצב מסחרר...לשימי הגעתי דרך קבוצת גינות, שימי מגנן אצלנו כבר למעלה משנה ואני מרוצה!"**.

תימוכין נוספים לכך מצאתי בעדות התובע אשר ציין שוב ושוב כי אף אחד מחברי הקבוצה ו/או לקוחותיו לא עזב אותו בעקבות הפרסום נשוא התביעה (סע' 1-8, בעמ' 11 לפרוט'). התובע אף העיד כי הוא עדיין חבר באותה קבוצה (סע' 14-17, בעמ' 11 לפרוט').

זאת ועוד: כפי שעולה מהנספחים המצורפים לכתב התביעה התובע הציע את שירותיו כגנן באחת התגובות לפוסט האמור. התובע אישר בעדותו כי עצם הצטרפותו לקבוצה הייתה לצורך פרסום

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

עסקו מאחר והוא אינו חובבן המתעניין בגינון אלא גנן המעוניין לפרסם שירותיו ו"מרכולתו". משכך נלמדת המסקנה כי התובע הוא שבחר להביא את עסקו בפני כלל חברי הקבוצה ולפרסם אותו בתפוצה רחבה. בעשותו כן, ברור כי התובע היה מודע לכך שכל בעל מקלדת הינו מבקר פוטנציאלי, וכי מטבע הדברים לא כל הביקורות תהינה חיוביות.

לצד קיומה של ביקורת חיובית והמלצות טובות, שיש בהן כדי להביא למשיכת לקוחות חדשים, הרי שהצטרפות לקבוצה כאמור והצגת שמו חושפת את התובע גם לקבלת ביקורת שלילית ודומה כי התובע התעלם מסוגיה זו והתביעה נדמית בעיניו כ"תביעת השתקה" שאין לקבלה. מצב דברים בו התובע הוא שיקבע את תוכן ההמלצות של חברי הקבוצה ו"יהלך אימים" על לקוחותיו באמצעות תביעות מסוג זה אינו מתקבל על הדעת ועומד בניגוד גמור לתכלית הצרכנית המגולמת במתן ביקורת על נותני שירותים למיניהם ולטעמי אין לקבלה. התובע חשף את עצמו לקבלת המלצות בקבוצה דגן – ואף הוצגו נתונים מהם עולה כי עצם חברותו בקבוצה לשם כך עוררה אי נוחות אצל מנהלי אותה קבוצה – וכפי שקיבל ביקורות חיוביות אודות עבודתו הרי שהוא חשף את עצמו לקבלת ביקורות שליליות.

הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח האינטרס החברתי שענייננו שמירה על שיח חופשי באינטרנט וברשתות החברתיות ושימוש בו ככלי פיקוח על רמת השירות בעסקים, וזאת כל עוד הדבר נעשה במסגרת האזוניה שבחוק. כאשר מדובר בביקורת צרכנית כבענייננו הרי שעמדת הפסיקה היא שיש לאמץ גישה מרכזת כלפי פרסומים מסוג זה, על מנת להגן במידת האפשר על זרימת אינפורמציה אותנטית ושיתוף ענייני של צרכנים, מבלי שאותם צרכנים יחששו מפני תביעות לשון הרע.

הביטויים בהם נעשה שימוש, והפרסום כפי שנעשה בנסיבות העניין – כל אלה אינם מצדיקים קביעה כי מדובר בלשון הרע כמשמעה בחוק. בכל מקרה שוכנעתי כי אין מדובר בפגיעה שהמחוקק התכוון להעניק הגנה בגינה בשים לב לעקרון חופש הביטוי, ולעצם כך שהפרסום מהווה ביקורת צרכנית עניינית של לקוחה שחוותה את חווית השירות בעצמה והיא משתפת בה אחרים – ביקורת עליה ראוי להגן מפני הטלת אחריות בלשון הרע.

משכך, דין התביעה להידחות.

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

למעלה מן הנדרש: תחולת הגנת תום הלב בנסיבות העניין מטעמי זהירות ולמען הסר ספק אציין כי ניתן היה להגיע לאותה מסקנה בדבר דחיית התביעה גם אם היה נקבע שיש בפרסום נשוא ההליך משום לשון הרע, ולקבוע שההתבטאויות חוסות תחת ההגנה הקבועה בסעיף 15(4) לחוק.

הגנת תום הלב המעוגנת בסעיף 15 חלה בהתקיים שלושה תנאים:

- מדובר בהתבטאות שהינה בגדר "הבעת דעה";
- הבעת הדעה נסבה על התנהגות בקשר לעניין ציבורי, או על אופיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע;
- הפרסום נעשה בתום לב.

ההגנה הנ"ל אינה מותנית בכך שתוכן הפרסום המשמין היה אמת ואף אינה מותנית בכך שבפרסום היה עניין ציבורי (ד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ ואח' נ' הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח', פ"ד לב(3) 337, בעמ' 348). לצורך החלת ההגנה, וסיווג הפרסום כעובדה אובייקטיבית או כהבעת דעה, נקבע כי יש לעיין בכתבה כולה ולעמוד על "הרושם הכללי שיוצר מירקם הכתבה בעיני הקורא הסביר" (ע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ, פ"ד מט(2) 843, בעמ' 857). בהקשר זה, נקבעו בע"א 751/10 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין-אורבך, בפסק' 121 (פורסם בנבו, 8.2.12) הדברים הבאים:

" בעוד שפרסום עובדות אמור לשקף את המציאות האובייקטיבית כפי שהיא, אמירות בעלות ייסוד סובייקטיבי, המתארות עמדה אישית בנוגע למצב דברים מסוים, יחשבו להבעת דעה (עניין בן גביר, בפס' 12 לפסק דינה של השופטת ארבל; ע"א 9406/96 קאקיש נ' ביארס, פ"ד נג(3) 352, 358 (1999); שנהר, בעמ' 309; ד"נ חברת החשמל, בעמ' 322). הבעת דעה כוללת על פי רוב ביטויים בעלי מטען ערכי מסוים או תיאור מצב עובדתי בדרך המנוסחת כדעה (שנהר, בעמ' 309-310). לרוב, כוללת הבעת הדעה ביטויים אשר לא ניתן לסווגם כ"אמת" או "שקר". פרסום ייחשב כהבעת דעה אם האדם הסביר יבין את האמור בו כהבעת דעתו של המפרסם (ע"א חברת החשמל, בעמ' 291). סיווגו של עניין כהבעת דעה ייעשה על פי מבחני השכל הישר ועל פי כללי ההיגיון (ע"א 259/89 הוצאת מודיעין בע"מ נ' ספירו, פ"ד מו(3) 48, 55 (1992)). הבעת דעה תהיה מוגנת על-ידי הסעיף גם כאשר מדובר בעמדה בלתי נכונה, מופרזת או קשה לשמיעה. היא מוגנת גם כאשר היא משאירה לשומעיה לקרוא לתוכה רמזים מרמזים שונים".

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

באשר ליסוד תום הלב של המפרסם - אין בחוק הגדרה למהותו של מונח זה בגדר סעיף 15 לחוק אך נקבעו בחוק כללים מנחים שנועדו לשמש ככלי עזר לבחינת קיומו של תום לב בפרסום. סעיף 16(א) לחוק קובע חזקה לפיה הפרסום נעשה בתום לב במידה והמפרסם עשה את הפרסום באחת הנסיבות המפורטות בסעיף 15.

בסעיף 16(ב) לחוק נקבעו מבחנים אשר בהתקיימותם יש כדי לסייג את תחולתה של הגנת תום הלב:

- אם הפרסום לא היה אמת והמפרסם לא האמין באמיתותו;
- אם הפרסום לא היה אמת והמפרסם לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לאו;
- אם התכוון המפרסם לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה, להגנת הערכים המוגנים בסעיף 15 לחוק.

בראי ההלכות הנ"ל ויישומן על המקרה שבפניי הגעתי לכלל מסקנה כי בענייננו עומדת לנתבעת ההגנה הקבועה בסעיף 15(4) לחוק.

מקריאת הפרסום בכללותו עולה כי מרביתו מהווה הבעת דעה גרידא. התבטאויותיה של הנתבעת מהוות הבעת ביקורת צרכנית לגיטימית על פועלו של התובע ולא קביעת אמת עובדתית. הנתבעת פרסמה את הביקורת בתום לב מתוך הדעה, שנתגבשה אצלה, לגבי טיב השירות שניתן לה על ידי התובע.

בהקשר זה ראוי להדגיש כי הדברים פורסמו בקבוצה של חובבי גינון וכי התרשמתי מכנות עמדתה של הנתבעת לפיה היא ביקשה להזהיר את ציבור הצרכנים הרלבנטי ולשתף את חברי הקבוצה בחווייתה הצרכנית האישית והתרשמותה מטיב עבודתו של התובע כגנן. תגובותיה של הנתבעת לפוסט האמור, הן תגובות בנושא צרכנות. קיים עניין ציבורי בפרסומים בעלי אופי צרכני, בהם חולקים הצרכנים את חוויותיהם האישיות עם צרכנים אחרים. פרסום אודות שירות לא נאות על ידי אחד הצרכנים יש בו כדי לשרת את עניינם של צרכנים אחרים, ובפרט הצרכנים הפוטנציאליים של אותו בית עסק, כדי לסייע לציבור לגבש את עמדתו בנוגע לבית העסק הספציפי לפני הרכישה ממנו או ההתקשרות עמו לשכירת שירותיו. בהקשר זה, יפים לענייננו את הדברים שנקבעו בע"א 5001-02-18 פוגרבנוי נ' חמו (פורסם בנבו, 31.10.18), בפסק' 13:

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

"בתי עסק המציעים את מרכולתם לציבור הצרכנים חושפים עצמם לביקורת, גם שלילית, ולעיתים אף קשה, מצידו של ציבור הצרכנים. לציבור זה, המשקיע את מיטב כספו ברכישת מוצר או שירות, נתונה זכות מלאה להביע את דעתו על המוצר או השירות שרכש. בהבעת דעה זו ייצא הציבור כולו נשכר: ציבור הצרכנים יידע לכלכל צעדיו בכל הנוגע לבית העסק או המוצר והשירות הניתנים בו; ובעליו של בית העסק יוכל, על רקע הביקורת שהוטחה בו, לשפר את המוצר או השירות שהוא נותן. אין צריך לומר, החירות להביע דעה ולמתוח ביקורת אין משמעה זכות להשתלחות פרועה או ביקורת צרכנית שאינה תמת לב והוגנת, בכך לא יימצא ציבור הצרכנים יודע יותר אודות המוצר או השירות הנדונים, ובעל העסק לא יוכל לדעת כיצד ישפר את מרכולתו, כאשר הביקורת אינה עניינית כי אם משתלחת".

מכאן, במקרה דנן מדובר בפרסום שמהווה ביקורת צרכנית, וככזה יש לציבור עניין בו, כמשמעות הדבר בהגנת תום הלב הקבועה בהוראת סעיף 15(4) לחוק ואף לא מצאתי כי יש בפרסום משום "השתלחות פרועה" או ביקורת "שאינה תמת לב".

כמו כן לא שוכנעתי כי ביסוד הפרסום הייתה כוונה לפגוע בתובע באופן ממשי ולא מידתי או כי היה בה זדון או חוסר תום לב כטענת התובע. במסגרת חקירתה הנגדית הנתבעת הביעה את תחושותיה והעידה כי לא הייתה לה כל כוונה לפגוע בתובע באופן אישי (בסע' 1-6, בעמ' 20 לפרוט'; בסע' 5-6, בעמ' 21 לפרוט'). הנתבעת אף לא שיתפה את חברי הקבוצה אודות פרטי חווייתה האישית ביחס לשירות שניתן לה ע"י התובע, כפי שהוצגה בבית המשפט, אלא הזמינה את מפרסמת הפוסט לשוחח איתה באופן פרטי אם תחפוץ בכך. כך שלא ניתן לקבוע כי מאחורי הפרסום עמדו שיקולים זרים ו/או יחסי עוינות בין השניים. כמו כן אין מחלוקת בין הצדדים כי הנתבעת שילמה לתובע את שכרו בגין העבודה שבוצעה אצלה וכי אין בין הצדדים מחלוקת כספית או אחרת.

חיזוק למסקנתי מצאתי בכך שבענייננו לא מדובר בפרסום שנעשה ביוזמת הנתבעת אלא שנעשה בתגובה לפוסט שכתבה אחת מחברי הקבוצה כדי להמליץ לה על גנן, ולאחר שהופיע שמו של התובע בתגובות, וגם לנתון זה יש לתת משקל ראוי. בהקשר זה אוסיף כי טענתה של הנתבעת שהפרסום "נבלע" בתוך הפרסומים האחרים של חברי הקבוצה - לא נסתרה ע"י התובע. העובדה כי הנתבעת לא כתבה פוסט מיוזמתה ו/או כל תגובה הנוגעים לתובע במשך יותר מחצי שנה מיום ביצוע העבודות עד למועד פרסום הפוסט, מחזקת לטעמי את גרסתה של הנתבעת לפיה

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

לא כתבה את הפוסט מתוך כוונה מחושבת לפגוע בתובע אלא הדבר בתום לב בתגובה להמלצות אחרות שניתנו על התובע באותה מסגרת ותגובה לאותה פנייה לקבוצה.

מכל האמור לעיל עולה המסקנה הברורה כי הדברים נכתבו בנסיבות של הבעת ביקורת ואף נאמרו באופן שאינו חורג מתחום הסביר. הנתבעת השתמשה בלשון סבירה, מידתית וזהירה. הביטויים לא נוסחו באופן בוטה או אגרסיבי אלא נכתבו בדרך של הבעת ביקורת לגיטימית. טיב הביקורת של הנתבעת, גם אם אינה נעימה לתובע, אינה חורגת מרמת הביקורת המקובלת בשיח באינטרנט באופן השולל את הגנת תום הלב.

לסיכום, גם אם היה נפסק כי האמור בפרסום נשוא תיק זה עולה כדי לשון הרע- דבר כשלעצמו לא הוכח- הרי שלטובת הנתבעת עומדת ההגנה הקבוצה בסעיף 15(4) לחוק, ועל כן דין התביעה בין כך ובין כך : דחייה.

בשים לב לתוצאה אליה הגעתי עד שלב זה לא מצאתי להידרש לטענות הנתבעת בדבר תחולת ההגנה של "אמת בפרסום" בהתאם לסעיף 14 לחוק והדברים חורגים מהנדרש להכרעה בתיק זה. למען הסר ספק יתר טענות התובע לרבות ביחס לעילות אחרות – שלא הוכחו כלל – ולנזקים שלכאורה נגרמו לו נדחות הן לגופן והן מחמת העדר הוכחה.

סוף דבר

התביעה נדחת.

בשים לב לתוצאה אליה הגעתי, לסכום התביעה, מספר הישיבות ומכלול נסיבות העניין, אני מחייבת את התובע לשאת בהוצאות הנתבעת ושכ"ט עו"ד בסך כולל של 6,500 ₪ שישולם בתוך 30 יום מהיום, שאם לא כן יישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

ב"כ הנתבעת רשאי להגיש פסיקתא לחתימתי במקרה הצורך.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ' חשוון תש"פ, 18 נובמבר 2019, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בעכו

18 נובמבר 2019

ת"א 5471-02-17 אמויל נ' לנמן

אבגיל

אבגיל זכריה, שופטת

